

Zastoji u fiskalizaciji i naknadna fiskalizacija

Neven Baica, mag. oec.

U ovom članku pojašnjavamo iz kojih sve razloga može doći do zastoja u fiskalizaciji, koji su postupci predviđeni u slučaju zastoja, te dajemo prijedloge koje preventivne mjere poduzeti kako bi zastoji bili što rjeđi i kako bi stvarali što manje posljedica po obveznika fiskalizacije.

1. Uvod

U okviru Porezne reforme 2019 dopunjene su i izmijenjene i odredbe Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Izmjenama su tom prilikom obuhvaćene i odredbe kojima su regulirani postupci u slučaju kada dođe do zastoja u fiskalizaciji, bilo da se radi o gubitku elektroničke veze s Ministarstvom Financija, Poreznom upravom ili se radi o potpunom prestanku rada naplatnog uređaja.

U ovom članku pojašnjavamo postupke naknadne fiskalizacije prema odredbama propisa koje su na snazi od 1. siječnja 2019. i to:

- **Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom** (Nar. nov., br. 133/12, 115/16, 106/18, 121/19 i 138/20; u daljnjem tekstu: Zakon) i
- **Pravilnika o fiskalizaciju u prometu gotovinom** (Nar. nov., br. 146/12, 46/17, 70/20, 1/21 i 144/21; u daljnjem tekstu: *Pravilnik*).

Osnovna namjena Zakona je trenutni prijenos informacija o ispostavljenim gotovinskim računima Ministarstvu financija, Poreznoj upravi. Obzirom da je za ispravno provođenje postupka fiskalizacije potrebna stabilna internetska veza, ispravni elektronički uređaji za fiskalizaciju s instaliranim programom za fiskalizaciju, zastoji u fiskalizaciji mogu se očekivati čim neka od spomenutih komponenti zakaže.

Zakonodavac je predvidio mogućnost nastanka zastoja u fiskalizaciji te u posebnim poglavljima propisuje dvije različite vrste postupaka ovisno uzroku zastoja u fiskalizaciji te postupak koji se provodi na području gdje ne postoji odgovarajuća elektronička veza s nadležnim poreznim tijelom.

Detaljno o slučajevima koje dovode do zastoja u fiskalizaciji, obveznim radnjama koje obveznik fiskalizacije u tom slučaju mora poduzeti, te krajnjim rokovima za naknadno provođenje fiskalizacije pišemo za sva tri postupka u odvojenim poglavljima.

2. Postupak iz članka 21. Zakona

Odredbom članka 21. Zakona propisan je postupak u slučaju prekida uspostavljenе veze fiskalnog uređaja s Ministarstvom Financija, Poreznom upravom.

Osnovne značajke postupka iz članka 21. Zakona

PRIVREMENA MJERA	NAKNADNA FISKALIZACIJA
Izdavanje računa iz naplatnog uređaja bez podatka o Jedinstvenom identifikatoru računa	najkasnije u roku od 2 dana
Slučaj kada se postupak primjenjuje:	
1.	Kod prekida uspostavljenе elektroničke veze s Ministarstvom Financija, Poreznom upravom

Iz odredbi članka 21. stavka 1. i 2. Zakona proizlazi da u slučaju kada dođe do prekida uspostavljenе veze (naplatni uređaj i dalje radi) obveznik fiskalizacije:

- **nastavlja s izdavanjem računa iz naplatnog uređaja ali bez podatka o Jedinstvenom identifikatoru računa** (u daljnjem tekstu: JIR) te
- **najkasnije u roku od 2 dana** računajući od dana kada je došlo do prekida veze **naknadno fiskalizira račune** koji su izdani bez JIR-a.

3. Postupak iz članka 22. Zakona

Postupak iz članka 22. Zakona nalazi se u okviru poglavlja "Prestanak rada elektroničkog naplatnog uređaja prilagođenog za provedbu fiskalizacije". S početkom uvođenja fiskalizacije pa sve do 31. prosinca 2017. ovaj postupak primjenjivao se samo u slučaju koji je vidljiv i iz naslova poglavlja. No, od 1. siječnja 2019. odredbe ovog članka dopunjene su novim stavkom 7. kojim su dodana još 3 slučaja kada se ovaj postupak primjenjuje.

Osnovne značajke postupka iz članka 22. Zakona

PRIVREMENA MJERA	NAKNADNA FISKALIZACIJA
Izdavanje računa iz knjige uvezenih računa	najkasnije u roku od 5 dana
Slučajevi kada se postupak primjenjuje:	
1.	Kod potpunog prestanka rada elektroničkog naplatnog uređaja
2.	U slučaju potrebe zamjene opreme za uspostavu veze
3.	Nemogućnosti uspostave veze za koju je odgovoran pružatelj veze
4.	Drugi objektivni razloga neovisan o volji obveznika fiskalizacije

ističemo...

U svim navedenim slučajevima obveznik fiskalizacije **izdaje račun koji mora biti uvezan u posebnu knjigu računa** koju prije početka upotrebe ovjerava Ministarstvo financija, Porezna uprava.

Nakon što nastupi neki od navedenih slučajeva, te obveznik fiskalizacije započne s izdavanjem računa iz uvezene knjige računa, dužan je primijeniti odredbe članka 22. stavka 3. do 5. Zakona. Prema navedenim odredbama, nakon što u potpunosti prestane raditi naplatni uređaj, obveznik fiskalizacije dužan je:

- **u roku od pet dana**, računajući od dana u kojem je došlo do potpunog prestanka rada naplatnog uređaja:
- **uspostaviti rad naplatnog uređaja** na način propisan člankom 16. ovoga Zakona
- Ministarstvu financija, Poreznoj upravi **dostaviti sve izdane račune, putem uspostavljene elektroničke veze**
- **odmah po zaprimanju JIR-a** od Ministarstva financija, Porezne uprave **na kopijama ispostavljenih računa iz knjige uvezenih računa dopisati podatak o dobivenom JIR-u**

4. Postupak iz članka 23. Zakona

Odredbama članka 23. Zakona regulirana je provedba postupka fiskalizacije na područjima na kojima nije moguće uspostaviti vezu za razmjenu podataka.

Osnovne značajke postupka iz članka 23. Zakona	
PRIVREMENA MJERA	NAKNADNA FISKALIZACIJA
Izdavanje računa iz knjige uvezenih računa	NIJE PROPISANA
Slučaj kada se postupak primjenjuje:	
1.	Ako obveznik fiskalizacije obavlja djelatnost ili dio djelatnosti u poslovnom prostoru koji se nalazi na području na kojem nije moguće uspostaviti vezu za razmjenu podataka s ministarstvom financija

U navedenom slučaju provodi se isti postupak kao i u slučajevima iz članka 22. Zakona, s tom razlikom da **nije propisana obveza naknadne fiskalizacije računa**. Naime iz članka 23. stavka 1. Zakona proizlazi da će se fiskalizacija iz uvezene knjige računa obavljati sve dok se ne uspostavi veza za razmjenu podataka, a nakon toga se nastavlja sa redovnim postupkom fiskalizacije računa za promet gotovinom.

Odredbom članka 23. stavka 2. Zakona propisano je da **obveznik fiskalizacije mora dokazati nemogućnost uspostave veze** za razmjenu podataka potvrdom koju zahtjeva od HAKOM-a. Detaljni postupak dobivanja potvrde HAKOM-a propisan je člancima 34. do 36. Pravilnika.

ističemo...

Nemogućnost uspostave veze za razmjenu podataka obveznik fiskalizacije dokazuje **potvrdom Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije, s rokom važenja od godine dana**.

Zahtjev za izdavanje potvrde u slučaju nemogućnosti uspostave veze za razmjenu podataka **podnosi se Hrvatskoj agenciji za poštu i elektroničke komunikacije** (u daljnjem tekstu: **HAKOM**) u pisanom obliku.

Prije podnošenja zahtjeva podnositelj – obveznik fiskalizacije će **provjeriti dostupnost usluge pristupa internetu** za poslovni prostor u kojem obavlja djelatnost ili dio djelatnosti, **i to kod operatora koji uslugu pristupa internetu pružaju:**

- putem nepokretne mreže elektroničkih komunikacija (nepokretni pristup);
- putem kablovske mreže elektroničkih komunikacija (kabelski pristup);
- putem mreže pokretnih elektroničkih komunikacija (mobilni pristup).

Uz zahtjev podnositelj – obveznik fiskalizacije će priložiti sljedeće dokaze:

- **negativan odgovor na zahtjev** za pružanje usluge pristupa internetu putem:
- **nepokretnog pristupa od najmanje dva operatora**, od kojih je jedan operator univerzalne usluge Hrvatski telekom d.d.;
- **kablovskog pristupa od najmanje jednog operatora** koji djeluje na području na kojem se nalazi poslovni prostor u kojem podnositelj obavlja djelatnost ili dio djelatnosti;
- **izvješće koje sadrži dan i točno vrijeme neuspjelog spajanja na internet putem podatkovnog uređaja za mobilni pristup** svakog od operatora koji nude uslugu mobilnog pristupa, a to su Hrvatski telekom d.d., Vipnet d.o.o. i Tele2 d.o.o., kojeg je podnositelj uzeo na besplatno dvodnevno testiranje.

HAKOM će podnositelju zahtjeva izdati potvrdu s rokom važenja od godine dana:

- ako su zahtjevu priloženi svi propisani dokazi,
- ako iz zahtjeva podnositelja proizlazi da se funkcionalna veza za razmjenu podataka s Poreznom upravom ne može ostvariti,
- ako isto proizlazi iz podataka o dostupnosti usluge pristupa internetu kojima HAKOM raspolaže.

Ukoliko se iz zahtjeva **ne može utvrditi može li se ostvariti funkcionalna veza** za razmjenu podataka s Poreznom upravom, HAKOM će u poslovnom prostoru na koji se zahtjev odnosi provesti odgovarajuća mjerenja.

ističemo...

Izdavanje potvrde ne podliježe obvezi plaćanja troškova, no ukoliko se ispostavi da je zahtjev bio neosnovan, HAKOM će naplatiti od obveznika fiskalizacije zahtijevati nadoknadu troškova.

Iz navedenog proizlazi da put do dobivanja potvrde HAKOM-a nije jednostavan niti brz. Tako primjerice samo testiranje svih operatora koji nude uslugu mobilnog pristupa traje dva dana, pod uvjetom da se svi operateri testiraju istovremeno.

5. Otkrivanje i uklanjanje razloga za zastoj u fiskalizaciji i preventivne mjere

U ovom poglavlju detaljnije obrađujemo na koji način riješiti probleme koji su uzrokovali prekid veze te doveli do obveze provođenja postupka iz članka 21. Zakona. Posebnu pažnju posvetit ćemo i idejama kako organizirati poslovanje i ugovoriti usluge održavanja koji će omogućiti ponovno uspostavljanje prekinute veze u propisanom roku od 2 dana. Na kraju citiramo mišljenje Ministarstva financija s konkretnim uputama za slučajeve potpunog prestanka rada naplat-

nog uređaja, uz napomene kako u tom slučaju prevenirati gubitak poslovnih podataka.

5.1. Zastoji zbog problema sa programskim rješenjem za fiskalizaciju, hardverom te ostalim softverom bitnim za obavljanje postupka fiskalizacije

Postupak fiskalizacije obavlja se preko elektroničkih naplatnih uređaja koji koriste programsko rješenje za obavljanje postupka fiskalizacije. Temeljne odredbe u svezi programskog rješenja propisane su člankom 16.a Zakona koji citiramo u nastavku:

“(1) Obveznik fiskalizacije radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa prema članku 15. ovoga Zakona dužan je koristiti programsko rješenje koje omogućava postupanje u skladu s odredbama ovoga Zakona, odnosno programsko rješenje koje će onemogućiti postupke kojima se izbjegava postupak fiskalizacije izdavanja računa.

(2) Obveznik fiskalizacije te proizvođač i/ili održavatelj programskog rješenja odgovorni su za ispravnost programskog rješenja iz stavka 1. ovoga članka.”

Detaljne upute za sastavljanje programskog rješenja dane su u provedbenim propisima Zakona koji su dostupni svim zainteresiranim stranama na internetskim stranicama Porezne uprave.

Podsjećamo, da su odredbama Zakona od njegovog uvođenja 2013. godine do danas nekoliko puta “pojačavane” odredbe o odgovornosti za neometano obavljanje postupka fiskalizacije. Zadnjim izmjenama Zakona u članak 21. Zakona dodan je novi stavak 4. koji citiramo:

“Kako bi postupanje na način propisan stavcima 1. do 3. ovoga članka bilo iznimka, obveznik fiskalizacije dužan je osigurati zadovoljavajuću softversku i hardversku podršku za razmjenu odnosno dostavu podataka Ministarstvu financija, Poreznoj upravi.”

Istim izmjenama kaznene odredbe Zakona dopunjene su **novčanim kaznom namijenjenom onom obvezniku fiskalizacije koji ne osigura zadovoljavajuću softversku i hardversku podršku za razmjenu podataka s Ministarstvom financija, Poreznom upravom.**

ističemo...

Ističemo, da se u citiranoj odredbi koriste pojmovi “iznimka” i “zadovoljavajuće”, što upućuje da će **nadzorna tijela imati pravo korištenja slobodne procjene** da li se zastoji u fiskalizaciji smatraju iznimnim, odnosno da li je obveznik fiskalizacije osigurao zadovoljavajuću softversku i hardversku podršku.

Iz tog razloga **bitno je s proizvođačem i/ili održavateljem** programskog rješenja za obavljanje postupka fiskalizacije, te održavateljima ostalog nužnog softvera i hardvera bitnog za provođenje postupka fiskalizacije, sklopiti kvalitetan ugovor koji će osigurati neometano provođenje postupka fiskalizacije, te pravovremene intervencije u slučaju zastoja.

S namjerom da upozorimo na određene detalje o kojima treba voditi računa prilikom ugovaranja održavanja softvera i hardvera neophodnog za provođenje postupka fiskalizacije u nastavku dajemo tabelarni pregled značajnih stavki koje smatramo da je potrebno ugraditi u ugovor o održavanju.

Značajni elementi ugovora s proizvođačem i/ili održavateljem programa	
1.	Ugovaranje redovnog održavanja i održavanja na daljinu Hardver, a osobito softver stvarat će manje problema ukoliko sa ugovori redovno održavanje i provjera funkcionalnosti sustava
2.	Ugovaranje krajnjeg roka za intervenciju po pozivu Obzirom da je propisan krajnji rok za naknadnu fiskalizaciju od 2 dana u slučaju zastoja iz članka 21. Zakona, uputno je u ugovor s održavateljima softvera i hardvera ugraditi nešto kraći rok od propisanog Zakonom. Naime, rok od 2 dana krajnji je rok za provođenje naknadne fiskalizacije, što znači da zastoj mora biti otklonjen nešto ranije.
3.	Penali u slučaju kašnjenja U slučaju kašnjenja s naknadnom fiskalizacijom kaznenim odredbama Zakona predviđene su kazne za obveznika fiskalizacije, ali ne i za proizvođače, odnosno održavatelje programa. Iz tog razloga smatram da odredbe ugovora o krajnjem roku za intervenciju treba pojačati s odredbama u kojima se precizira visina ugovorna naknade štete u slučaju kada obveznik fiskalizacije plati kaznu zbog zakašnjenja intervencije održavatelja.

5.2. Zastoji zbog problema s telekomunikacijskim vezama

Do zastoja u fiskalizaciji može doći i zbog problema s telekomunikacijskim vezama. Uzroci pucanja telekomunikacijskih veza mogu biti i u softveru, odnosno opremi za čije je održavanje odgovoran obveznik fiskalizacije. U tom slučaju i **s održavateljima takve opreme** treba sklopiti ugovor koji će sadržavati **iste stavke** kojima se osigurava pravovremena intervencija u slučaju kvara telekomunikacijske opreme **kao i kod ugovora s održavateljem softvera i hardvera.**

No, značajni problemi mogu nastati ukoliko uzrok u prekidu veze nije oprema za koju je odgovoran obveznik fiskalizacije, već je **prekid nastao zbog problema za koje je odgovoran pružatelj telekomunikacijskih usluga** preko kojeg se ostvaruje veza.

Treba naglasiti da je odredbama Zakona predviđeno postupanje u slučaju kada na određenom prostoru nije moguće uspostaviti vezu. U tom slučaju obveznik fiskalizacije treba postupiti prema odredbama članka 34. do 36. Pravilnika koji upućuje obveznika fiskalizacije u način podnošenja zahtjeva HAKOM-u kako bi ishodio potvrdu kojom pravda trajno nepostojanje veze. Nema međutim postupka koji bi osigurao potvrdu u slučaju kada usred obavljanja fiskalizacije dođe do pucanja ili značajnog usporavanja veze krivnjom pružatelja telekomunikacijskih usluga preko kojeg se ostvaruje veza.

Dodatno je zanimljivo da je obveznik fiskalizacije temeljem članka 21. stavka 5. Zakona odgovoran za utvrđivanje odgovarajuće propusnosti mreže, a koju utvrđuje samostalno, na temelju broja poruka u sekundi u trenutku najvećeg opterećenja. Istovremeno, ne postoje odredbe kojima se daje uputa o dokazivanju pada propusnosti ispod razine potrebne za funkcionalno obavljanje fiskalizacije koja je uzrokovana problemima pružatelja telekomunikacijskih usluga

Naše je mišljenje da obveznici fiskalizacije trebaju pokušati u ugovore s pružateljima telekomunikacijskih usluga ugraditi iste odredbe koje su predložene za održavatelje softvera i hardvera nužnog za fiskalizaciju. No, obzirom da se najčešće radi o velikim korporacijama koje klijentima nude šablonske ugovore, mogućnosti pregovaranja o ugovornim stavkama prilično su ograničene. Ukoliko se ugovori ne

uspjiju prilagoditi smatramo uputnim da se u slučaju zastoja krivnjom pružatelja telekomunikacijskih usluga, stvori i čuva prepiska vezana uz pozive na intervenciju u slučajevima pucanja veze ili značajnog pada propusnosti.

5.3. Potpuni prestanak rada naplatnog uređaja uz mogućnost trajnog gubitka poslovnih podataka

Premda se radi o zastoj koji bi trebao biti pokriven kvalitetnim ugovorom o održavanju hardvera o kojem smo pisali u prethodnom poglavlju, ističemo **značajnost problema potpunog prestanka rada naplatnog uređaja u smislu mogućeg gubitka poslovnih podataka.**

U svezi navedenog **Ministarstvo financija - Porezna uprava izdala je uputu "Postupanje uoči trajnog gubitka podataka na elektroničkom naplatnom uređaju (19.5.2014)"¹**

Navedenom uputom **Ministarstvo financija daje osvrt na zakonske obveze u postupanju s dokumentima bitnim za poslovanje poreznog obveznika, kao i na odredbe kojima zakonodavac obvezuje kako preventivno djelovati da ne dođe do trajnog gubitka poslovnih podataka.** Kada ipak do toga dođe daje se uputa kako postupiti i nastaviti daljnje poslovanje kada je u pitanju sustav fiskalizacije u prometu gotovinom. Uputu citiramo u nastavku:

"1. ZAKONSKE OBVEZE U POSTUPANJU S DOKUMENTIMA BITNIM ZA POSLOVANJE POREZNOG OBVEZNIKA I NJIHOVA ZAŠTITA

Dolje navedenim odredbama zakona daje se osvrt na zakonske odredbe o obvezi izdavanja računa i vođenju poslovnih knjiga, evidencija i izvješća. Slučajnim ili namjernim uništenjem ili krađom naplatnog uređaja dolazi do gubitka podataka koji se vode u elektroničkom obliku, tako da se veća pažnja posvećuje odredbama zakona koje reguliraju postupanje s dokumentima izdanim i čuvanim u elektroničkom obliku.

Računi, poslovne knjige i evidencije u elektroničkom obliku

Prema članku 54. Općeg poreznog zakona (Narodne novine, broj: 147/08, 18/11, 78/12, 136/12, 73/13 – dalje: OPZ) porezni obveznici dužni su izdavati račune te voditi poslovne knjige i evidencije radi oporezivanja prema propisima kojima se uređuje pojedina vrsta poreza. Dakle, obveznik poreza na dohodak primjenjuje odredbe Zakona o porezu na dohodak, dok obveznik poreza na dodanu vrijednost primjenjuje odredbe Zakona o porezu na dodanu vrijednost u pogledu obveze izdavanja računa, vođenja poslovnih knjiga i evidencija. Ukoliko je riječ o poreznom obvezniku kojem, primjerice, obveza izdavanja računa nije regulirana niti jednim posebnim propisom, primjenjuju se odredbe Općeg poreznog zakona i tada se račun izdaje prema odredbama Općeg poreznog zakona.

Računom se za potrebe oporezivanja smatra i svaka isprava kojom se obračunavaju isporuke, bez obzira na to u kojem obliku i pod kojim nazivom je izdana, što znači da svaka isprava koja sadrži elemente računa smatra se računom bez obzira kojim nazivom ju označava porezni obveznik.

Porezni obveznici dužni su postupati na navedeni način i u slučaju kad su poslovne knjige i evidencije dužni voditi i prema drugim propisima. Dakle, potrebno je uvijek voditi računa da se poslovne knjige i evidencije vode prema svim propisima kojih su se porezni obveznici dužni pridržavati.

Porezni obveznici koji isporuku dobara ili obavljanje usluga naplaćuju u gotovini obvezni su promet iskazivati putem naplatnih uređaja ili na drugi odgovarajući način. No obveznici fiskalizacije izdavanja računa račune su uvijek dužni izdavati putem elektroničkih naplatnih uređaja, a iznimno putem uvezane knjige računa.

Računovodstvo poduzetnika uređeno je Zakonom o računovodstvu (Narodne novine, broj: 109/07 – pročišćeni tekst, 54/13), prema kojem je, između ostalog, poduzetnik dužan prikupljati i sastavljati knjigovodstvene isprave, voditi poslovne knjige te sastavljati financijske izvještaje (članak 4. stavak 2. Zakona). Knjigovodstvena isprava je pisani dokument ili elektronički zapis o nastalom poslovnom događaju koja se sastavlja u jednom ili više primjeraka. Isprava sastavljena u jednom primjerku može se otpremiti ako su podaci iz takve isprave stalno dostupni (članak 5. ovog Zakona). Slijedom navedenoga razvidno je da se račun kao knjigovodstvena isprava mora izdati u najmanje jednom primjerku, no ukoliko se taj primjerak otprema odnosno daje kupcu podaci iz istog moraju biti stalno dostupni što znači pohranjeni na elektroničkom uređaju.

Prema članku 82. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine, broj: 73/13, 99/13 - rješenje USRH, 148/13 i 153/19 – rješenje USRH - dalje: Zakon o PDV) porezni obveznik mora čuvati kopije računa koje je izdao ili ih je u njegovo ime i za njegov račun izdala treća osoba ili kupac, odnosno primatelj dobara ili usluga te sve račune koje je primio. Dakle, znači da je izdavatelj računa uvijek dužan račun izdati u najmanje dva primjerka – jedan koji se uručuje kupcu, a drugi ostaje izdavatelju i služi mu kao isprava za knjiženje u poslovnim knjigama.

Računi se mogu čuvati u papirnatom ili elektroničkom obliku. Izdani i primljeni računi kao i sva druga dokumentacija bitna za utvrđivanje i plaćanje PDV-a mora se čuvati u rokovima propisanim OPZ-om. To se odnosi i na račune izdane i primljene elektroničkim putem.

Prema OPZ-u evidencije i isprave o dnevnom gotovinskom prometu, poslovne knjige i knjigovodstvene isprave te druge evidencije čuvaju se deset godina od početka tijeka zastare, ako posebnim propisom nisu propisani dulji rokovi, te je potrebno osigurati odgovarajuću zaštitu, tajnost i cjelovitost tih podataka (članak 56. OPZ-a).

No prema članku 7. Zakona o računovodstvu isprave na temelju kojih su podaci uneseni u dnevnik i glavnu knjigu čuvaju se najmanje jedanaest godina. Rok za čuvanje knjigovodstvenih isprava (početak tijeka zastare) počinje teći zadnjeg dana poslovne godine na koju se odnose poslovne knjige u koju su isprave unesene. Primjerice ukoliko se glavna knjiga vodi za 2013. godinu, početak tijeka zastare počinje teći zadnji dan poslovne 2013. godine te je prema Zakonu o računovodstvu sve knjigovodstvene isprave koje se unose u glavnu knjigu potrebno čuvati najmanje do kraja 2024. godine.

Člankom 57. OPZ-a propisuje se da porezni obveznici koji poslovne knjige, evidencije i izvješća vode u elektroničkom obliku za svrhe oporezivanja moraju osigurati pravilno spremanje i čuvanje podataka za propisano razdoblje u skladu s člankom 56. OPZ-a.

¹ Mišljenje Ministarstva financija, Porezne uprave: "Postupanje uoči trajnog gubitka podataka na elektroničkom naplatnom uređaju (19.5.2014)"; broj klase:410-01/14-01/739, urudžbeni broj:513-07-21-01/14-1, Zagreb, 19.05.2014., objavljeno na stranicama Porezne uprave - rubrika Fiskalizacija - Izdavanje računa

Način čuvanja nastalih elektroničkih dokumenata i zapisa propisuje se Pravilnikom o obliku, sadržaju, roku i načinu dostave poslovnih knjiga, evidencija i izvješća koji se čuvaju u elektroničkom obliku (Narodne novine, broj: 59/09 – dalje: Pravilnik). Tako je člankom 6. Pravilnika propisano da se elektronički zapisi nastali u poslovanju čuvaju na način koji ih osigurava od neovlaštena pristupa, brisanja, mijenjanja ili gubitka podataka, sukladno važećim standardima te dobroj praksi upravljanja i zaštite informacijskih sustava. Za svaki računalni sustav, odnosno program koji se koristi za pohranu ili rad s elektroničkim dokumentima i drugim elektroničkim zapisima, porezni obveznik dužan je odrediti osobu koja je odgovorna za zaštitu podataka, redovitu izradu sigurnosnih kopija te za postupak obnove podataka u slučaju greške ili gubitka podataka. Postupci izrade sigurnosnih kopija i obnove podataka trebaju biti takvi da omogućе sigurnu i cjelovitu obnovu podataka u kratkom roku. Prilikom pohrane sigurnosnih kopija na mjesto čuvanja porezni obveznik dužan je provjeriti njihovu cjelovitost, čitljivost i ispravnost. Pod elektroničkim zapisom podrazumijevaju se podaci koji su elektronički generirani, poslani, primljeni ili sačuvani na elektroničkom, magnetnom, optičkom ili drugom mediju, dok papirnata dokumentacija koja je korištenjem uređaja (skenera) pretvorena u digitalni zapis ne smatra se elektroničkim zapisom (članak 2. Pravilnika).

Još neke obveze poreznih obveznika

Porezni obveznik dužan je podnijeti poreznu prijavu poreznom tijelu (članak 62. OPZ-a). Riječ je o općoj odredbi koja nalaže svim poreznim obveznicima da su stvarno i mjesno nadležnom tijelu dužni podnijeti poreznu prijavu. Posebnim propisima detaljnije su propisani uvjeti i način podnošenja porezne prijave za svaku vrstu porezne obveze kao primjerice prijava poreza na promet nekretnina, prijava poreza na dohodak, poreza na dobit, poreza na dodanu vrijednost, poreza na potrošnju i ostalo.

U pogledu prijave obveze poreza na dodanu vrijednost porezni obveznik mora u svom knjigovodstvu osigurati sve potrebne podatke koji omogućuju ispravno i pravodobno obračunavanje i plaćanje PDV-a. Porezni obveznik mora osigurati podatke o obvezi PDV-a za uplatu i uplati PDV-a te o potraživanju za povrat pretporeza i njegovoj naplati. Porezni obveznik mora imati i dokumentaciju koja dokazuje da su ispunjeni uvjeti za porezna oslobođenja propisana člankom 41. stavkom 1. Zakona o PDV-u (članak 83. Zakona o PDV-u).

Zaključno

Kada porezni obveznik ipak ne postupi sukladno važećim standardima te dobroj praksi upravljanja i zaštite informacijskog sustava a dođe do namjernog ili slučajnog uništenja elektroničkog uređaja, ili dođe do njegove krađe, a porezni obveznik nije izradio sigurnosnu kopiju elektroničkih dokumenata i drugih zapisa, pa nije u mogućnosti provesti postupak obnove podataka u slučaju gubitka tih podataka, odnosno račune nije izdavao u najmanje dva primjerka, tada ne može ispuniti sve zakonske obveze, a osobito podnijeti poreznu prijavu poreznom tijelu, pa se javlja Poreznoj upravi da mu ista omogući korištenje podacima dostavljenim u Centralni informacijski sustav kroz sustav fiskalizacije.

Sustav fiskalizacije je sustav uspostavljen radi praćenja toka gotovine, te nije zamišljen kao sustav koji prikuplja i obrađuje podatke koji bi mogli biti dani na raspolaganje, pa čak niti samom poreznom obvezniku. Stoga se upućuje porezne obveznike na poštivanje zakonskih obveza te postupanje sukladno važećim standardima te dobroj praksi upravljanja i zaštite informacijskog

sustava kako ne bi morali podlijevati prekršajnim odredbama pojedinih propisa.

2. NASTAVAK POSLOVANJA NAKON TRAJNOG GUBITKA PODATAKA S ELEKTRONIČKOG NAPLATNOG UREĐAJA U SUSTAVU FISKALIZACIJE IZDAVANJA RAČUNA

Nakon što dođe do potpunog prestanka rada elektroničkog naplatnog uređaja, obveznik fiskalizacije je dužan u roku od dva dana, računajući od dana u kojem je došlo do potpunog prestanka rada naplatnog uređaja uspostaviti njegov rad.

Ukoliko u tome ne uspije ili je elektronički naplatni uređaj ukrađen, obveznik fiskalizacije je dužan nabaviti novi naplatni uređaj, te u Centralni informacijski sustav naknadno dostaviti podatke za svaki pojedinačni poslovni prostor u pogledu zatvaranja starog naplatnog uređaja i/ili poslovnog prostora pod određenom oznakom te određivanjem nove oznake naplatnog uređaja i/ili poslovnog prostora, uz napomenu da se pod starom oznakom slijednosti računa više ne smiju izdavati računi.

Promjene oznaka zavise od toga da li je slijednost računa definirana na razini oznake poslovnog prostora ili oznake naplatnog uređaja:

- 1) ako je slijednost računa definirana na razini poslovnog prostora onda treba zatvoriti oznaku poslovnog prostora i otvoriti novu oznaku, koja će se odnositi na isti poslovni prostor, a brojevi računa počinju s brojem 1;
- 2) ako je slijednost računa definirana na razini naplatnog uređaja onda treba zatvoriti oznaku naplatnog uređaja i otvoriti novu oznaku, koja će se odnositi na novi naplatni uređaj, a brojevi računa počinju s brojem 1.

Primjer:

Slijednost računa prije primjerice krađe naplatnog uređaja, definirana na razini naplatnog uređaja: 423/P01/1. Zatvaranjem oznake ovog naplatnog uređaja i otvaranjem nove oznake naplatnog uređaja slijednost računa može glasiti ovako: 1/P01/2.

Ukoliko je slijednost računa definirana na razini poslovnog prostora tada slijednost računa može glasiti ovako: 1/P02/1. Poslovni prostor je nadređen naplatnom uređaju, tako da ako se mijenja oznaka poslovnog prostora automatski je riječ i o promjeni naplatnog uređaja, koji može imati istu oznaku, ali obzirom da se promijenila oznaka poslovnog prostora riječ je i o novoj oznaci naplatnog uređaja, koji fizički ne mora biti promijenjen.

Ukoliko pak dođe do krađe elektroničkog naplatnog uređaja potrebno je također u Financijskoj agenciji zatražiti opoziv produkcijskog aplikativnog certifikata kako ne bi došlo do zlouporabe istog, te zatražiti izdavanje novog produkcijskog aplikativnog certifikata, u svrhu nastavka zakonitog obavljanja poslovne djelatnosti obveznika fiskalizacije.

Uz navedeno potrebno je sastaviti interni zapisnik u kojem će biti evidentirane nastale poslovne promjene te isti zapisnik priložiti uz interni akt u kojem će također biti evidentirane sve nastale promjene. Isto (interni akt i zapisnik) nije potrebno dostavljati Poreznoj upravi već je potrebno pokazati prilikom provođenja poreznog nadzora čime će se dokumentirati promjena slijednosti računa."

